

Б.О. Герасименко,
Національний університет харчових технологій
Л.М. Закревська
к.е.н., доцент, Національний університет харчових технологій

Оцінка типу розвитку КЗШВ «Столичний»

Стаття присвячена проблемі обґрунтування методичного підходу до оцінки типу розвитку підприємства виноробної галузі. Автором визначено недоліки у діяльності КЗШВ „Столичний”, що гальмують його розвиток, та запропоновано шляхи їх усунення.

Ключові слова: розвиток, типи інтенсивного та екстенсивного розвитку, модель розвитку.

Б.А. Герасименко,
Национальный университет пищевых технологий
Л.М. Закревская
к.э.н., доцент, Национальный университет пищевых технологий

Оценка типа развития КЗШВ «Столичный»

Статья посвящена проблеме обоснования методического подхода к оценке типа развития предприятия винодельческой отрасли. Автором определены недостатки в деятельности КЗШВ „Столичный”, тормозящие его развитие, и предложены пути их устранения.

Ключевые слова: развитие, типы интенсивного и экстенсивного развития, модель развития.

B.O. Gerasimenko
National University of Food Technologies
L.M. Zakrevska
Ph.D., Associate Professor, National University of Food Technologies

Score type of development KFSW „Stolichny”

Article deals with the study of methodological approach to the type of company the wine industry. The author has identified shortcomings in the activities KFSW „Stolichny” that hinder its development, and suggests ways to address them.

Keywords: development, intensive and extensive types of model development.

Постановка проблеми. Поглиблення ринкових реформ і посилення конкуренції висувають підвищені вимоги до економічної поведінки підприємств, визначають напрямок його стратегічного розвитку.

Розвиток підприємства є незворотнім процесом, який забезпечує спонтанні чи керовані переходи від одного неповторного стану до іншого через процеси змін. Його найчастіше визначають як удосконалення діяльності, тобто зміни по висхідній траєкторії — від нижчого до вищого, від простого до складного.

Проте, у сучасній науковій літературі відсутня єдина комплексна методологія аналізу та оцінки розвитку підприємств, що значно ускладнює можливості використання існуючих методик у практиці управління сучасними підприємствами.

Проблемам оцінки типу розвитку підприємств як цілісного соціально-економічного феномену приділялося та приділяється науковцями недостатньо уваги. У вітчизняних наукових школах частіше за все використовувалися технічні, організаційні, економічні, виробничі критерії та розглядалися проблеми оцінки та аналізу окремих різновидів розвитку підприємств: “організаційно-технічного”, “техніко-економічного”, “техніко-організаційного”, “виробничо-технічного”, “соціально-економічного” тощо.

Тому тема даного дослідження є дуже актуальною.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Окремі методичні рекомендації знайшли своє відображення у працях вітчизняних і зарубіжних учених – У. Бенніса, Р. Бекхарда, Г. Лінніта, В. Френча, С. Белла, Т. Камінге, Х. Уорлея, М. Мескона, М. Альберта, Ф. Хедуорі, Т. Норберта, М. Хаммера, Дж. Чампі, К. Боулдинга, Р.М. Петухова, Р. Каплана, Д. Нортонна тощо.

Метою статті є оцінка типу та обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку КЗШВ „Столичний”.

Викладення основного матеріалу. У загальнотеоретичному аспекті категорія «розвиток» розкриває характер змін, які відбуваються в системі підприємства [1, с. 16]. Іншими словами, це послідовність переходів соціально-економічної системи підприємства з одного стану в інший з моменту його створення до дати його ліквідації.

Першоосною розвитку підприємств слід вважати різноманітні зміни (внутрішнього та зовнішнього характеру), які виступають результатом взаємодії економічних предметів (об'єктів), їх різних властивостей, рис і параметрів. Соціально-економічні зміни у системі підприємства носять об'єктивний характер, тобто не залежать від волі та бажання людини (власників, менеджерів, працівників, інвесторів, кредиторів тощо).

З метою позиціонування поняття “розвиток підприємства” в системі економічних категорій, можна рекомендувати вивчення характеру його зв'язків з основними загальнонауковими суміжними термінами (рис. 1).

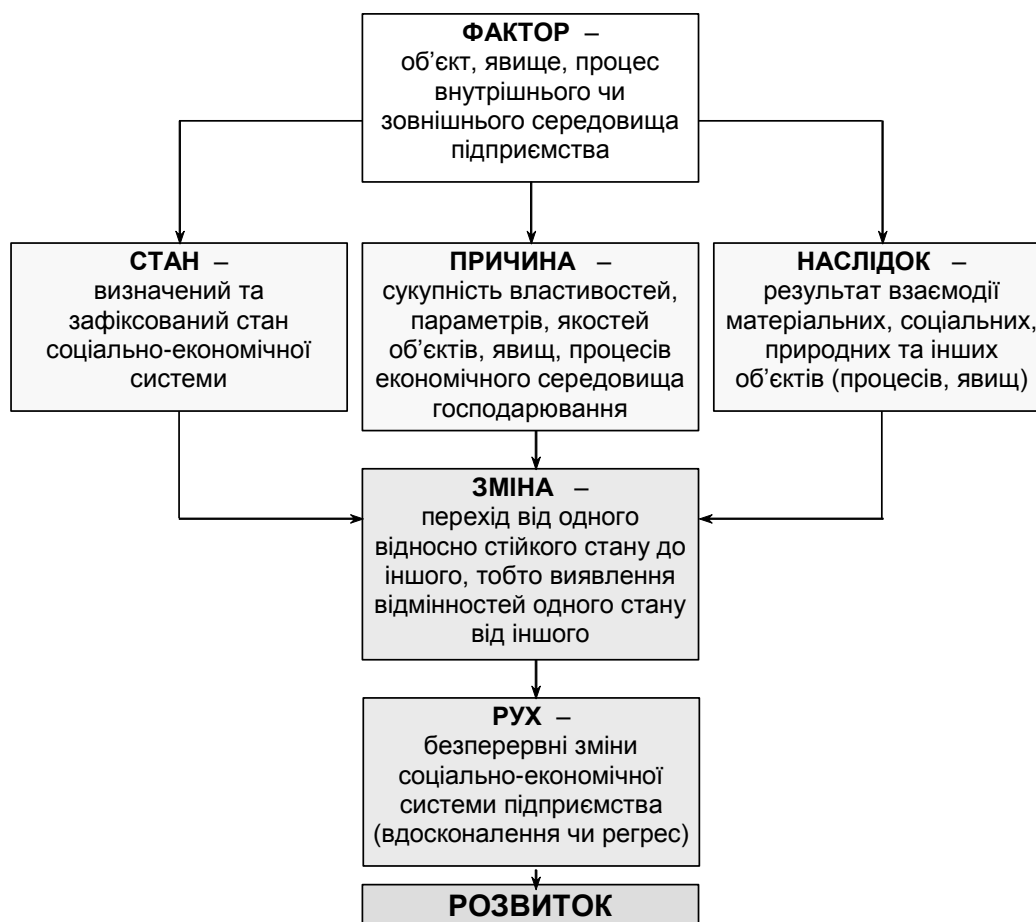

Рис. 1. Логічний генезис поняття “розвиток підприємства”

На основі проведеного формально-логічного аналізу категорії “розвиток” та поняття “розвиток підприємства”, слід відзначити, що джерелом розвитку підприємства є об'єктивно існуюча невизначеність і внутрішні протиріччя економічних систем.

Дослідження розвитку підприємств обмежується окремими аспектами. Традиційно виокремлюються такі зрізи аналізу стратегічних змін соціально-

економічної системи підприємства: виробничий, техніко-технологічний, маркетинговий, інноваційний, соціально-трудоий, організаційний розвиток.

Однією з найбільш типових методик оцінки та аналізу організаційно-економічного розвитку підприємств слід вважати доробок Р.М. Петухова [2, с. 144].

Під інтенсивним розвитком підприємства він розуміє такий спосіб змін, змістом яких є використання у виробництві найновіших досягнень науки і техніки, сучасного практичного досвіду тощо; це процес, особливий спосіб розвитку підприємства, що спирається на досягнення науково-технічного прогресу, метою та результатом якого є підвищення економічної ефективності виробництва і зростання на цій основі обсягів виготовлення продукції.

Під екстенсивним типом розвитку підприємств розуміється нарощування обсягів виробництва, підвищення його ефективності за рахунок залучення у господарський оборот більшої кількості економічних ресурсів. Пріоритетним визнається інтенсивний тип розвитку підприємств, що забезпечує більш повне задоволення потреб суспільства без зростання обсягів необхідних ресурсів.

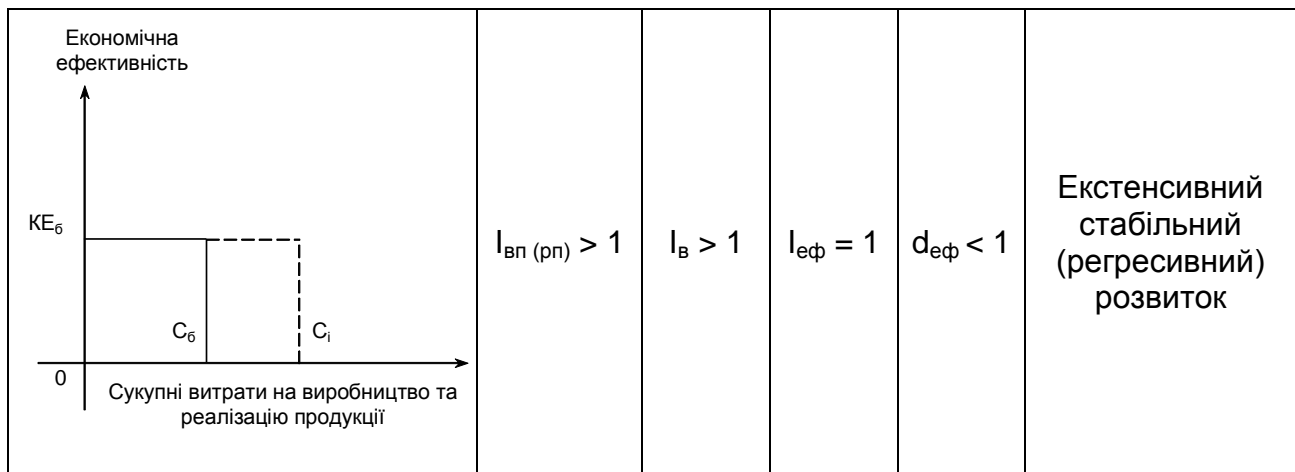
У якості базових критеріїв аналізу та оцінки ефективності організаційно-економічного розвитку використовуються такі індекси: виробництва ($I_{вп(рп)}$) – розраховується як співвідношення досягнутого рівня виробництва (реалізації) продукції та його базової величини; сукупних витрат на виробництво та реалізацію продукції (I_B) – розраховується аналогічно попередньому показнику; рівня економічної ефективності ($I_{еф}$) – визначається на основі співставлення досягнутих результатів та витрат на їх досягнення, а також співвідношення $I_{еф} / I_B$ ($d_{еф}$).

На основі визначених Петуховим Р.М. критеріїв можуть бути виокремлені основні типи інтенсивного та екстенсивного розвитку (табл. 1).

Таблиця 1. Можливі моделі розвитку підприємства

Варіант розвитку	Значення економічних критеріїв				Тип розвитку підприємства
	$I_{вп(рп)}$	I_B	$I_{еф}$	$d_{еф}$	
<p>Економічна ефективність</p> <p>KE_i</p> <p>KE_б</p> <p>0</p> <p>Сукупні витрати на виробництво та реалізацію продукції</p> <p>C_i</p> <p>C_б</p>	$I_{вп(рп)} > 1$	$I_B < 1$	$I_{еф} > 1$	$d_{еф} > 1$	Інтенсивний, найбільш прогресивний, розвиток

<p>Економічна ефективність</p> <p>0 Сукупні витрати на виробництво та реалізацію продукції</p>	$I_{\text{вп (рп)}} > 1$	$I_{\text{в}} = 1$	$I_{\text{еф}} > 1$	$d_{\text{еф}} > 1$	<p>Інтенсивний (прогресивний) розвиток</p>
<p>Економічна ефективність</p> <p>0 Сукупні витрати на виробництво та реалізацію продукції</p>	$I_{\text{вп (рп)}} > 1$	$I_{\text{в}} > 1$	$I_{\text{еф}} > 1$	$d_{\text{еф}} > 1$	<p>Переважно інтенсивний прогресивний розвиток</p>
<p>Економічна ефективність</p> <p>0 Сукупні витрати на виробництво та реалізацію продукції</p>	$I_{\text{вп (рп)}} > 1$	$I_{\text{в}} > 1$	$I_{\text{еф}} > 1$	$d_{\text{еф}} < 1$	<p>Переважно екстенсивний мало прогресивний розвиток</p>
<p>Економічна ефективність</p> <p>0 Сукупні витрати на виробництво та реалізацію продукції</p>	$I_{\text{вп (рп)}} > 1$	$I_{\text{в}} > 1$	$I_{\text{еф}} < 1$	$d_{\text{еф}} < 1$	<p>Екстенсивний регресивний розвиток</p>

З наведеної табл. 1 можна зробити висновок, що виробництво розвивається прогресивно (з економічної точки зору) тільки у випадку, коли $d_{\text{еф}} > 1$. Чим більше значення показника $d_{\text{еф}}$, тим вищий рівень інтенсивності розвитку підприємства.

Визначимо модель розвитку КЗШВ „Столичний”, використовуючи вихідні дані таблиці 2.

Таблиця 2. Модель розвитку КЗШВ „Столичний”

№п/п	Показник	2011	2012
1	Обсяги реалізації продукції (чистий дохід від реалізації продукції), тис.грн.	149804	165699
2	$I_{\text{рп}} = 1,106 > 1$		
3	Витрати на виробництво і реалізацію продукції, тис.грн.	105348,7	113898,7
4	$I_B = 1,081 > 1$		
5	Рентабельність продукції, %	42,20	45,48
6	$I_{\text{еф}} = 1,078 > 1$		
7	$d_{\text{еф}} = I_{\text{еф}} / I_B = 1,078/1,081 = 0,997 < 1$		

Таким чином, усі показники діяльності підприємства мають значення більше за 1. Тому можна зробити висновок, що діяльність КЗШВ „Столичний” спрямована на переважно екстенсивний та малопрогресивний розвиток.

Система оцінки ефективності та якості розвитку підприємства за Р.М. Петуховим включає такі показники:

1) Приріст реалізації продукції за рахунок зростання витрат, що відтворює екстенсивний шлях розвитку підприємства:

$$\Delta PП_{\text{екст}} = (C_i - C_6) \times KE_6, \quad (1)$$

де $\Delta PП_{\text{екст}}$ — частка приросту обсягів реалізації продукції за рахунок екстенсивних факторів;

C_6 та C_i — повна собівартість продукції, відповідно базового та розрахункового періодів;

KE_6 — економічна ефективність реалізації продукції базового періоду, яка визначається як співвідношення отриманих результатів і витрат на їх досягнення.

2) Приріст обсягів реалізації продукції, що зумовлена зміною ефективності реалізації, тобто інтенсивних факторів:

$$\Delta PП_{инт} = (KE_i - KE_6) \times C_i, \quad (2)$$

де $\Delta PП_{инт}$ — частка приросту обсягів реалізації продукції за рахунок інтенсивних факторів;

C_i — повна собівартість продукції розрахункового періоду;

KE_i — економічна ефективність реалізації розрахункового періоду, яка визначається як співвідношення отриманих результатів і витрат на їх досягнення.

3) Загальний приріст обсягів реалізації продукції визначається наступним чином:

$$\begin{aligned} \Delta PП_{заг} &= PП_i - PП_6; \\ \Delta PП_{заг} &= \Delta PП_{екст} + \Delta PП_{инт}. \end{aligned} \quad (3)$$

Використовуючи вищевказані формули, зробимо відповідні розрахунки:

$$\Delta PП_{екс} = (113898,7 - 105348,7) \times 0,422 = 7793,5$$

$$\Delta PП_{инт} = (0,4548 - 0,422) \times 113898,7 = 8101,5$$

$$\Delta PП_{заг} = 165699 - 149804 = 15895$$

або

$$\Delta PП_{заг} = 7793,5 + 8101,5 = 15895$$

Оскільки до інтенсивного типу розвитку відносяться тільки ті варіанти, що забезпечують не менше 50% зростання за рахунок інтенсивних факторів, то у відповідності до проведених розрахунків, розвиток КЗШВ „Столичний” є інтенсивним. На долю інтенсифікації виробництва і реалізації продукції приходить близько 51%.

Висновки. Єдиним критерієм ділового успіху досліджуваного підприємства є довгострокова високоефективна господарська діяльність (а звідси, як похідне: висока прибутковість продукції та продажу, зростання вартості підприємства, стабільність ринкових курсів акцій підприємства тощо). Цього можливо досягнути при використанні у процесі виробництва і реалізації продукції новітніх технологій, що призведе до прогресивного розвитку КЗШВ „Столичний”.

Література

1. Тоцький В.І., Лаврененко В.В. Організаційний розвиток підприємства: навч. посіб. / Київський національний економічний ун-т. — К. : КНЕУ, 2005. — 247 с.
2. Пономаренко В.С., Пушкар О.І., Тридід О.М. Стратегічне управління розвитком підприємства: Навч. посіб. / Харківський держ. економічний ун-т. — Х. : ХДЕУ, 2002. — 640 с.

Відомості про автора

П.І.П. Герасименко Богдан Олександрович.

Дата народження: 24.11.1993 року.

Студент 4-го курсу факультету обліку, фінансів та підприємницької діяльності Національного університету харчових технологій. Місце розташування: вул. Володимирська, 68, корпус В, кім. 204. **Місце проживання:** Київська обл. м. Буча, вул. Нове шосе, б 11-а, кв. 17. **Контактний телефон:** 8(097) 916-72-55